

Åstorpby "Åstorpby" = (Åstorpby)
Åstorpby = (Åstorpby)

Något om Åsums by och
"rusthållshemmanet" Åsum nr 7
i N Åsums socken, Kristianstads
kommun

H. Å.

Mölndal i mars 1983
Börje Åsheim

031-22-16

Skånes övergång till Sverige 1658

Nationalitetsbytet genom Roskildefreden 1658 bröt adelns och sätesgårdarnas dominans inom jordbruksbyarna. För Lillös del blev förändringen katastrofal. Karl X Gustav lät 1659 jämna Lillöborgens mark. Ute i byarna var nog nationalitetsändringen till en början inte särskilt omvälvande. Men redan 1675 blev den förändrade situationen uppenbar. Danskarna började då det s k skånska kriget för att återerövra sin förlorade provins. De var i begynnelseskedet segerrika. Kristianstad kunde stormas och plundras i augusti 1676. Men genom Karl XI:s seger i slaget vid Lund vände krigslyckan.

Nu var det svenskarnas tur att belägra fästningsstaden för att svälta ut och betvinga den danska garnisonen. Belägringsringen var dragen över bl a Vä och Åsum. Under en period i mars 1677 var t o m svenske kungens högkvarter förlagt till Åsums by. Först i augusti 1678 kapitulerade danskarna, sedan de definitivt knäckts av köldvintern 1677-78 med åtföljande sjukdomar och proviantbrist.

Rusthållningen inom Åsums by

Det grymma skånska kriget, som slutfördes 1679 genom snapphaneförbandens nedkämpande, följdes upp med ett energiskt försvenskingsarbete från de svenska myndigheternas sida särskilt beträffande undervisning och gudstjänstordning. Inom den militära sektorn säkerställdes kontroll och försvarskraft genom det nya s k indelningsverket. Detta innebar att hemmanen indelades

i rotar och rusthåll med uppgift att sätta upp och underhålla soldater respektive ryttare.

Åsums by indelades till rusthåll för Södra skånska kavalleriregementet med det till kronan indragna Lillö som majorsboställe - sedermera översteboställe. Hemmanen Åsum nr 5 och nr 7 - vars gårdstomter gränsade intill varandra i gamla byn - bildade tillsammans rusthåll nr 11 under regementets livkompani. Ryttaretorp - liksom s k rotetorp för soldater - uppfördes som gatuhus utmed Åsumtorpsvägen norr om bykärnan. Som rusthållshjälp fick Åsums rusthållshemman sig tilldelat såväl augementsängen Flötö i socknens sydligaste del som Åsums Kungsora (Kungsskog) inom Ö. Sönnarslövs socken.

Rusthållningen upphörde i praktiken 1882, då regementet - som från 1822 ändrat namnet till Skånska dragonregementet - förflyttades till Ystad. Regementet fortlever numera (1983) via Skånska kavalleriregementet (Helsingborg) i form av Skånska pansarregementet med Hässleholm som förläggningssort. Indelningsverket avskaffades slutgiltigt 1901, då Sverige övergick till värnpliktsarmé.

Storskifte, enskifte och laga skifte

Under 1700-talets senare hälft blev man - särskilt på myndighetshåll - medveten om att det uråldriga bysamhället var ett hinder för jordbruksnäringens utveckling. Storskiftesstadgan från 1757 avsåg att samla varje hemmans många små tegar i de olika vångarna till ett fåtal "storskift". Enskiftesstadgan 1803 gick ett steg längre och förutsatte att även hemmanets byggnader skulle flyttas ut på enskifteslotten. Detta skulle medföra en våldsamt förändring av den gamla byn (en s k "byspräng-

ning"), eftersom endast ett fåtal gårdar kunde väntas få rätt till kvarboende. Lagaskiftesstadgan 1827, som i princip utgjorde en sammanslagning av storskiftes- och enskiftesstadgorna, blev det slutliga instrumentet för skiftesperiodens totala förändring av det gamla skånska och svenska bondesamhället.

Skiftesperiodens följder för Åsums by och för hemmanet Åsum nr 7

Åsums by omfattade totalt 21 hemman i den gamla bykoncentrationen söder och öster om kyrkan. Hemmanens (gårdarnas) numrering och placering i byn framgår av bifogade två kartkopior (sid 6 och 7). Kartan sid 6 utgör ett avdrag av en lantmäterikarta (skalan 1:4000) från 1785, medan kartan sid 7 utgör en sammanställning av lagaskifteskartan (från 1835) med en modern grundkarta (utvisande byns centrum omkring 1980).

Av kartorna framgår att gårdarna i gamla byn låg mycket tätt omkring ett enkelt gatusystem, att kyrkogården begränsades ganska snävt av gårdstomter i söder samt att Åsum nr 7 hade sin gårdstomt norr om bygatan mitt emot prästgården (nr 6).

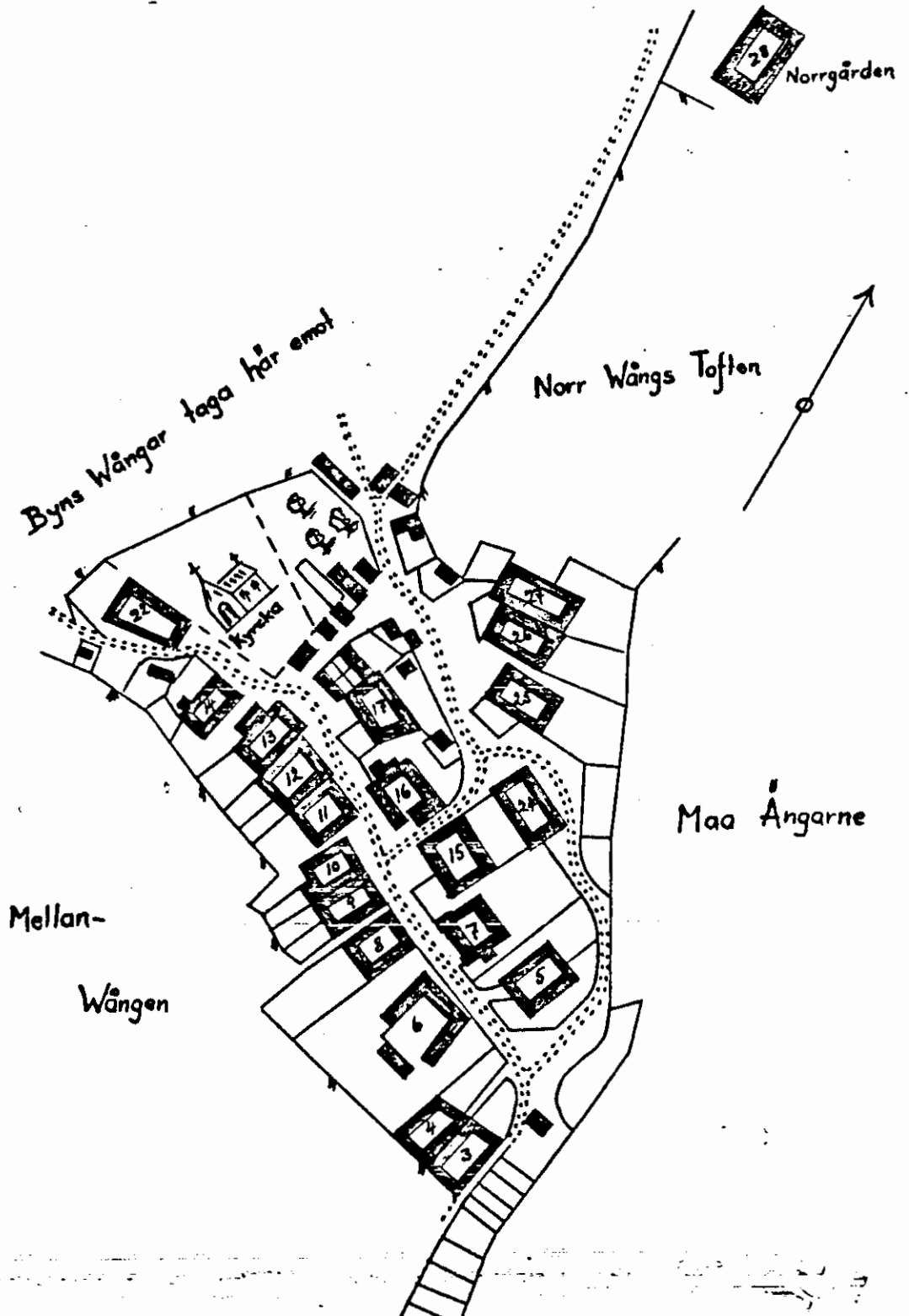
Storskiftet blev i stort sett utan betydelse för Åsum, eftersom byamännen med nästan total anslutning skriftligen förklarat sig anse att just Åsums by inte var betjänt av en sådan förrättning. Men utvecklingen gick inte att stoppa. I granskandet verställda skiftesförrättningar gav tydliga bevis på de fördelar i form av produktionsförbättringar och ökad avkastning, som skiftesåtgärderna kunde medföra.

Den första enskiftesansökningen inlämnades i nov 1818 av kantorn M Klingenberg för utbrytning av dennes halva

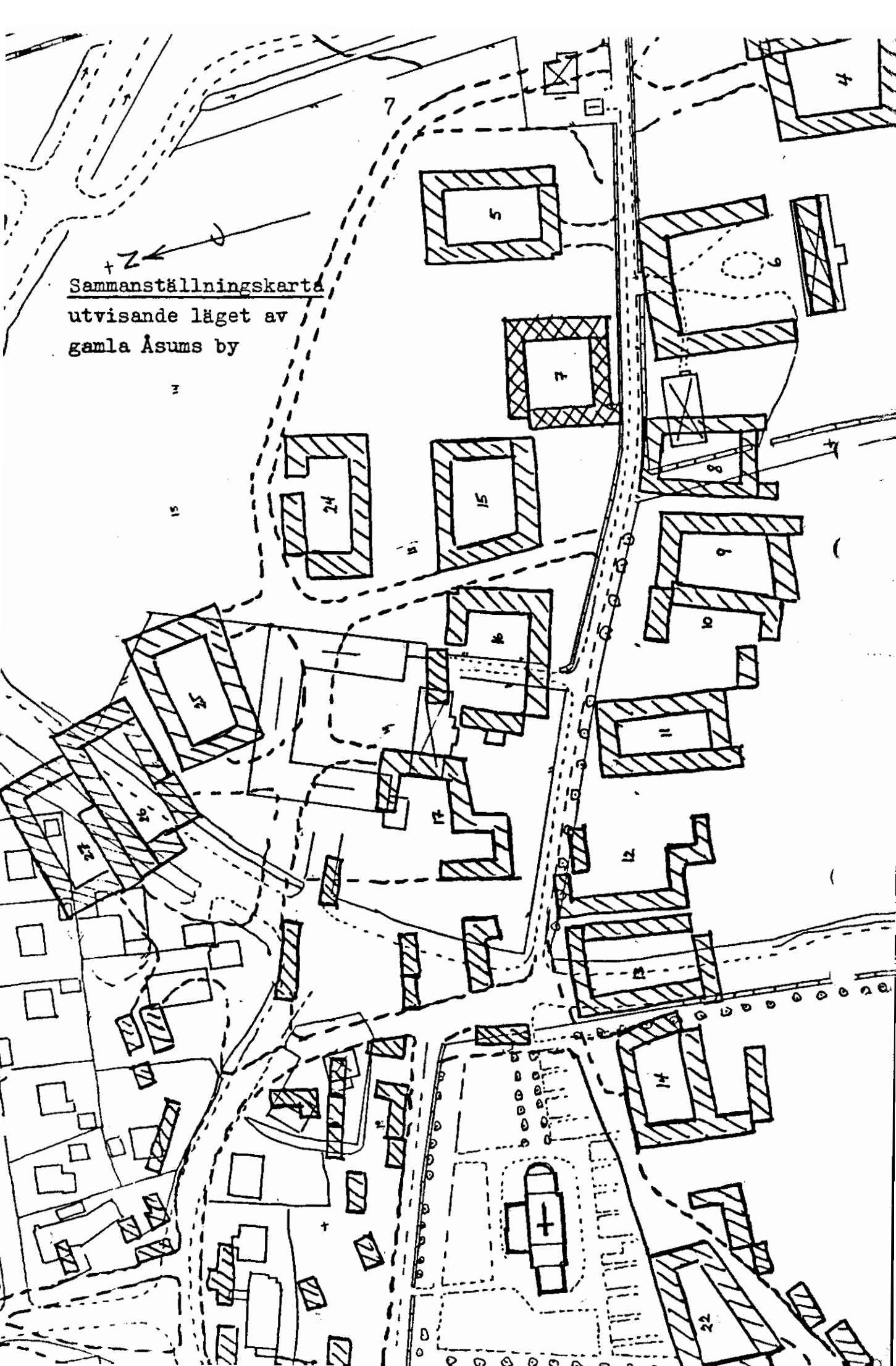
Charta öfver

Åsums Bys Gatumarck

-----
upprättad År 1785.

Sammanställningskarta
utvisande läget av
gamla Åsums by

hemman (1/4 mantal) Åsum nr 12. Jöns Mårtensson på hemmanet 1/2 mtl Åsum nr 7 följde efter med sin ansökan 14 okt 1820 och begärde - som den förste "vanlige" byamannen - att få en enskifteslott utbruten invid Klingenberg's lott i den s k stenkillevången.

Enskiftena kom slutligen att totalt omfatta Åsum nr 7, 9, 12, 16 och 28 och slutfördes i början av juni 1826. Efter en vis kamp och i konkurrens med flera andra intressenter fick Jöns Mårtensson sin enskifteslott utbruten på den begärda platsen med tillträde 1 okt 1822. Dessutom hade Jöns Mårtensson utverkat dels att den gamla gårdstomten skulle få odlas fram till 1 okt 1824 och dels att husen inte skulle behöva vara borttagna förrän 1 okt 1826.

Jöns Mårtensson fick uppleva enskiftesförrättningens avslutande men ej dess genomförande. Den 29 juni 1822 avled han genom drunkning.

Ytterligare enskiften genomfördes inte. De övriga hemmanen i byn undergick i stället laga skifte, som slutfördes i april 1834. Det kan därvid noteras att endast Åsum 6:1, 8:4, 9:3, 14:4 och 27:1 erhöll kvarboenderätt till sina gamla gårdstomter. Alla övriga gårdar tvangs alltså att flytta ut på sina nya lotter och därmed var Åsums gamla by i och med 1830-talets utgång totalt förändrad.

I skiftenas spår kom sedan en mängd följdåtgärder i form av hemmansklyvningar - en del verkställda redan i samband med laga skiftet - vägdelningar m m. De sista stora problemen löstes 1857-59 genom laga delningar av såväl uppländningarna i Hammarsjön som Flötöängen och torvmossen.

Åsum 7:3 (Killegården)

Jöns Mårtenssons änka och barn lyckades uppenbarligen inom föreskriven tid etablera sig på den stora och ogästvänliga enskifteslotten i stenkillevången. Nya byggnader var då uppförda på den plats som alltjämt utgör Killegårdens brukningscentrum och sannolikt var jordbruket i full gång på nyupplade åkrar.

Men barnen växte upp och ville bilda familj. Därmed väcktes den vanliga frågan om hemmanets delning (som i princip möjliggjorts genom enskiftets ägosammandragning). Genom en 1832 genomförd hemmansklyvning delades hemmanet i två - från värdesynpunkt - lika delar med den nya klyvningsgränsen rakt igenom de nyuppförda byggnaderna, se karta (sid 10). Den västra klyvningslotten A (1/4 mtl Åsum 7:2) förvärvades av äldste sonen Nils Jönsson (född 1806), medan den östra lotten B (1/4 mtl Åsum 7:3) inlöstes av Per Jönsson (född 1811).

Klyvningslotten B, Åsum 7:3, har förskonats från ytterligare delningar. Den har i stället sedan tillkomsten 1832 kunnat fortleva som ett självständigt jordbruk under oavbruten förbättring både ifråga om byggnader och produktionsmedel. Sedan 1920-talet har Killegården varit centrum för ett vidgat jordbruksföretag, som genom tillköp och arrenden varit under ständig förändring.

Sämre har utvecklingen varit för västra klyvningslotten, Åsum 7:2. Den gick genom försäljning "ur släkten" omkring 1880, möjligen förorsakad av ekonomiska problem efter flyttning av gårdsbyggnaderna till nuvarande plats (s k Lilla Killegården). Genom ägostyckningar 1905 och 1918 delades Åsum 7:2 i inte mindre än nio relativt små, icke bärkraftiga lotter, Åsum 7:4 - 7:9

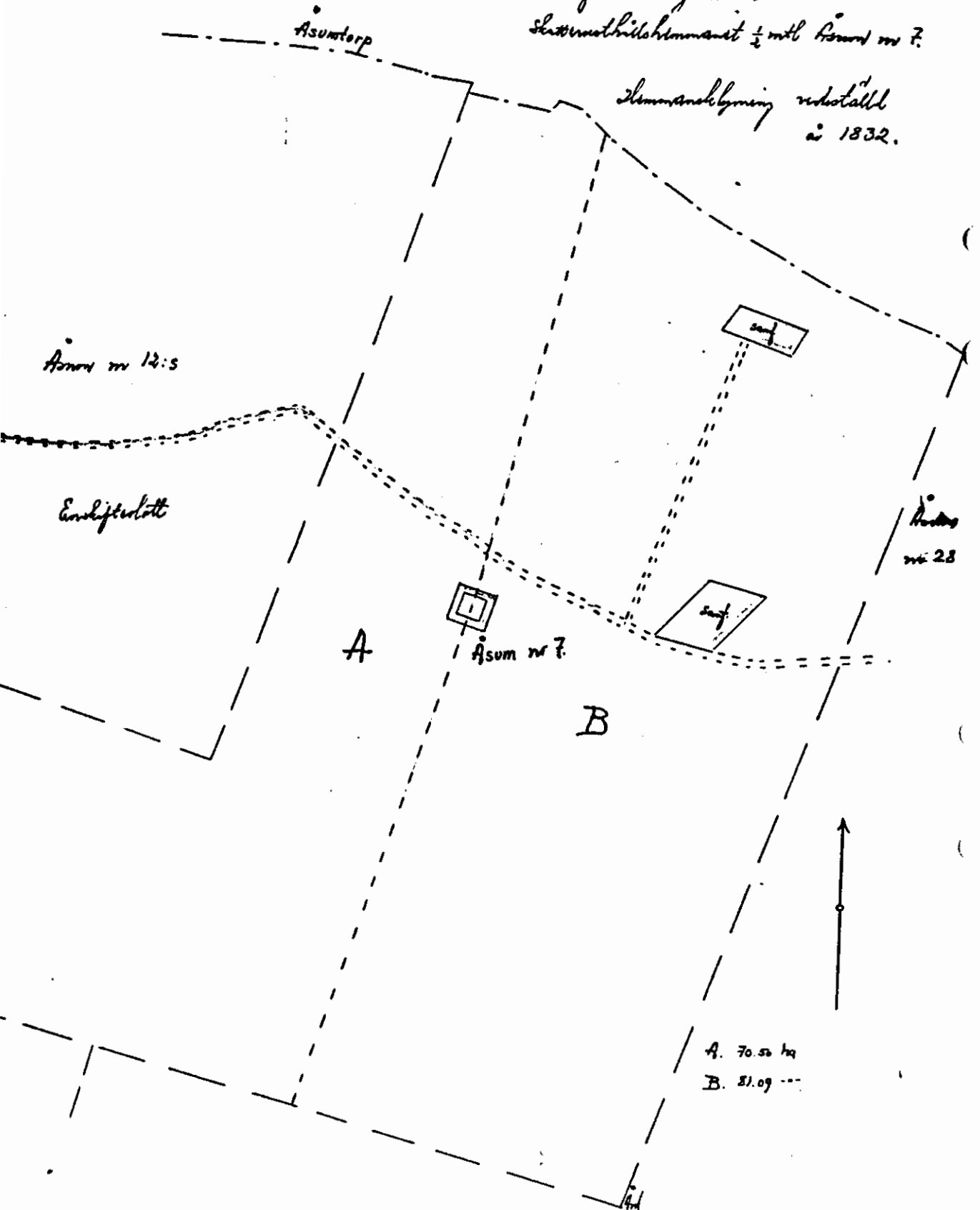
1832 års hemmansklyvningskarta

(avdrag)

Bil 15.

Charita
från alla Byarna till
slottsmathilshemmanet $\frac{1}{2}$ med Åsum nr 7.

Hemmansklyvning redotallad
i 1832.

och 7:11 - 7:13, vilket delvis framgår av bifogat utdrag av gamla ekon. kartan (sid 20).

Åsum nr 7 och Killegården under släktledens gång

Den enskilda människans stund på jorden är sannerligen kort. Generationerna växlar i en jämn och obönhörlig rytm.

Skåne har varit svenskt sedan 1658; en tidpunkt som är avlägsen men samtidigt nära. Av ägarelängden (sid 12-13) framgår att Åsum nr 7, sedermera Åsum 7:3, hållits kvar inom släkten ända sedan 1719, kanske tidigare.

Den förste - säkert kände - hemmansägaren på nr 7 är Lasse Mickelsson. Han var född redan 1691 och upptas såsom ägare till Åsum nr 7 i 1719 års jordebok. Som pojke lyssnade han säkert med spänning till nyheterna om karolinernas segrar och nederlag på avlägsna slagfält. Som yngling fick han på nära håll uppleva kriget i samband med danskarnas invasion i Skåne 1709 och deras ockupation av Kristianstad och Helgeådalängan vid slutet av samma år. Danskarna tvangs dock till återtåg över Sundet genom Stenbocks seger i det blodiga slaget vid Helsingborg i febr 1710.

Lasse Mickelsson, som var ägare till Åsum nr 7 under en lång tidsperiod, fick också uppleva de nya skiftes- tankegångarna och storskiftesstadgans utfärdande 1757.

Mickel Lassesson (Lasson), som var son till Lasse Mickelsson och Hanna Nilsson, övertog gården omkring 1761 efter sin far. Skiftesfrågorna var vid denna tidpunkt ett reellt "hot". Ett första storskifte på Härlövs bys fäladsmark genomfördes också 1762-63 (akt N Åsum 2) men i övrigt förhalades ev storskiftesåtgärder genom byarnas kompakta motstånd.

Ägarelängd betr Åsum 7:3

<u>Namn</u>	<u>Innehavsperiod</u>	<u>Sid</u>
<p><u>Lasse Mickelsson</u> född i sept 1691 död 13.2.1770 gift med Hanna Nilsson (född i juni 1702, död 18.4.1777)</p>	<p>1719 (eller något tidigare) - omkr 1761</p>	(
<p><u>Mickel Lassesson (Lasson)</u> född 1728 död 7.4.1791 son till Lasse Mickelsson och gift 3.1.1761 med Elna Larsson (född omkr 1762-69), död omkr 1762-69)</p>	<p>Omkr 1761 - omkr 1781</p>	(
<p><u>Nils Mårtensson</u> född 2.1.1748 i Vå död 3.7.1792 svåger till Mickel Lassesson gift 19.6.1779 med Anna Lassesson</p>	<p>Omkr 1781 - 1792</p>	(
<p><u>Anna Lassesson</u> född 1.5.1743 död 29.12.1826 änka efter Nils Mårtensson och syster till Mickel Lassesson</p>	<p>1792 - omkr 1793/ 1802</p>	(
<p><u>Jöns Mårtensson (V.9)</u> född 24.9.1765 i Vå död 29.6.1822 genom drunkning broder till Nils Mårtensson gift 3.12.1802 med Hanna Persson (V.10)</p>	<p>Omkr 1793/1802 - 1822</p>	(

- Hanna Persdotter (V.10) 1822 - 1832
 född 23.12.1784
 död 28.3.1832
 änka efter Jöns Mårtensson
- Per Jönsson (IV.5) 1832 - 1877
 född 26.4.1811
 död 21.5.1877
 son till Jöns Mårtensson och Hanna Persdotter
 gift 1835 med Ingar Nilsson
 (IV.6) från Härlöv
- Ingar Nilsson (IV.6) 1877 - 1885
 född 23.10.1814 i Härlöv
 död 7.5.1898
 änka efter Per Jönsson (IV.5)
- Per Persson (III.3) 1885 - 1915
 född 25.8.1847
 död 6.3.1915
 son till Per Jönsson (IV.5)
 gift 189 med Hanna Persson (III.4)
- Hanna Persson (III.4) 1915 - 1921/26
 född 23.6.1866 i Ravlunda
 död 9.6.1933
 änka efter Per Persson (III.3)
- Nils Olsson Åsheim (II.1) 1921/26 - 1968
 född 1.5.1896 i Härlöv (arrende från 1921)
 död 3.12.1968
 gift 17.3.1921 med Ingar Åsheim
 f. Persson, dotter till Per och
 Hanna Persson (III. 3 och 4)
- Göran Åsheim 1968 -
 född 29.5.1941 och yngste sonen
 till Nils och Ingar Olsson Åsheim

Mickel Lassesson miste tidigt sin hustru Elna Larsdotter. Även barnen torde ha dött i unga år. Det är därför förståeligt att Mickel Lassesson redan omkring 1781 (som 53-åring, ensam och sjuklig) försålde Åsum nr 7 till

Nils Mårtensson, som var inflyttad från Vä och sedan 1779 gift med Mickels yngsta syster Anna Lassesdotter.

Nils Mårtensson var sakägare och deltagare vid 1785 års gatumarksdelning (jfr sid 6), som möjligen var tänkt såsom ett verkligt skifte på byn. Byamännen lyckades dock med hjälp av bl a prosten och häradshövdingen, som ju hade sina gårdar inom Åsums by, att styra över förrättningen att enbart gälla fördelning av onyttig, gemensam mark. Samtidigt förband sig alla hemmansägare - utom ägaren till Åsum nr 28 (Norregård) - att inte begära ytterligare storskifte.

Även Nils Mårtensson och Anna Lassesdotter, som inte var så unga när de gifte sig, drabbades av dåtidens hårda barndödlighet. Inget av deras barn uppnådde tre års ålder.

Nils Mårtensson dog 1792 sannolikt efter en längre tids sjukdom. Bouppteckningen ger en mycket detaljrik redovisning av gårdens yttre och inre inventarier vid denna tid. Förutom 7 hästar fanns en kreatursbesättning av ca 9 kor, 10 får och 18 svin.

Anna Lassesdotter fick såsom 49-årig änka och testamentstagare överta ansvaret för hemmanet 1792 efter sin avlidne make. Det föll sig sannolikt helt naturligt för henne att redan påföljande år överlåta gården på Nils Mårtenssons yngre bror

Jöns Mårtensson, som var född 1765 (nämndemannson från Vä).

Jöns Mårtensson, som gifte sig 1802 med den betydligt yngre Hanna Persdotter från Åsum nr 14, drogs säkert med en gång in i de allt intensivare skiftesdiskussionerna. Dessa fick förnyad aktualitet genom 1803 års enskiftesstadga, som kom att gälla parallellt med den förutvarande storskiftesstadgan. Jöns Mårtensson hade fem barn som nådde vuxen ålder nämligen: Hanna, Nils, Per, Elna och Märten.

Ett genomgripande storskifte på Åsums by startades 1807 men bromsades av rysskriget 1808-09 och napoleonkriget 1813-15, samtidigt som byamännen själva på alla sätt försökte förhålla förrättningen. Det hela slutade med att storskiftet övergick i enskiften. Som förut nämnts söktes det första av kontor Klingenberg 1818 för 1/4 mtl Åsum nr 12 och det andra 1820 just av Jöns Mårtensson, som - efter en lång och besvärlig förrättningsprocedur i konkurrens med andra - lyckades få en enskifteslott utbruten för 1/2 mtl Åsum nr 7 i s k stenkillevängen invid nr 12:s lott. Förrättningen avslutades i början av juni 1822. Redan 29 juni 1822 var dock Jöns Mårtensson borta, död genom drunkning.

Hanna Persdotter, 38-årig änka, fick alltså jämte sina fem barn (6 - 19 år gamla) utan förvarning ta över det tunga ansvaret för enskiftets genomförande vad Åsum nr 7 beträffar. Det var en obegripligt svår uppgift. De gamla byggnaderna i byn skulle vara borttagna senast hösten 1826. Den nya enskifteslotten, som enligt lantmäteriprotokollet inte ägde den minsta tillgång på byggnadsvirke och vars ägor "väl till odling kan gagnas men hittills nyttjats som fäladsmark", måste alltså nybebyggas och nyodlas.

Familjen lyckades med denna uppgift, kanske på bekostnad av Hanna Persdotters hälsa och krafter. Innan hon

dog 1832, hade hon just lämnat in en ansökan om gårdens klyvning i två hälfter. Hemmansklyvningen verkställdes och avslutades i sept 1832.

Per Jönsson blev - som förut nämnts - ägare till den östra hemmansklyvningslotten 1/4 mtl Åsum 7:3 (medan den västra, Åsum 7:2, förvärvades av Nils Jönsson).

Per Jönsson var vid tillträdet 1832 endast 21 år gammal. Han gifte sig 1835 med jordbrukardottern Ingar Nilsdotter från Härlöv nr 13 (Torrahem). Av deras många barn (minst åtta) nådde endast fyra vuxen ålder, nämligen: Jöns, Per, Elna och Nils.

Vi vet naturligtvis inte mycket om det dagliga livet på Åsum 7:3 (Killegården) under Per Jönssons ägaretid (1832-77). Man kan dock förmoda att hemmansklyvningsmetoden (jfr sid 10) med den nya klyvningsgränsen rakt igenom gårdstomt och byggnader inneburit komplikationer. Gemensam gårdsplan och angränsande byggnader måste ha medfört påfrestningar och meningsskiljaktigheter de båda brödrfamiljerna emellan. Situationen har naturligtvis också reducerat möjligheterna att på ett ändamålsenligt sätt förbättra och utveckla respektive gårds byggnadsbestånd.

Den naturliga konsekvensen blev också att den ena gårdens byggnader flyttades. I detta fall var det ägaren av Åsum 7:2, som uppförde ett nytt brukningscentrum lite längre västerut (s k Lilla Killegården).

Under Per Jönssons tid - närmare bestämt 1858 - klarades den sista väsentliga skiftesfrågan av genom att laga skifte slutfördes på uppländningarna (i Hammar-sjön), på Flötöängen och på torvmossen.

Per Jönsson torde ha varit en betrodd och utåtriktad man. Såsom läs- och skrivkunnig nämnde- och skiftesgodeman lär han ha varit Åsumsborna behjälplig med köpehandlingar, bouppteckningar o d. Han uppges också ha varit kyrkovärd och auktionsförrättare.

Ingar Nilsson, som var 63 år vid Per Jönssons död 1877, tvekade tydligen inte att själv överta ansvaret för Åsum 7:3 (Killegården). De hemmavarande sönerna Per Persson och Nils Persson (30 resp 26 år) fick uppenbart finna sig i detta. Ingar Nilsson var sannolikt en "manhaftig" och utåtriktad person, som i "sina krafts dagar" ansetts vara en av häradets mest välklädda kvinnor !

Ingar Nilsson kvarstod som Killegårdens ägare fram till 1885. Under hennes ägaretid - eller möjligen redan under Per Jönssons - torde den förut omtalade förflyttningen/nyuppförandet av 7:2:s gårdsbyggnader ha ägt rum. Per Jönssons brorson Ola Nilsson, som tillträtt Åsum 7:2 efter sin far Nils Jönsson omkring 1873, tvangs 1880 att försälja Åsum 7:2, som därmed gick ur släkten. Det kan misstänkas att husflyttningen medfört ekonomiska problem, som i sin tur föranlett försäljningen.

Ingar Nilsson, som levde fram till 1898, vilar tillsammans med sin make Per Jönsson på N Åsums kyrkogård inom en gravplats med en fortfarande väl bevarad gravsten.

Per Persson övertog Killegården (Åsum 7:3) i mars 1885. Han hamnade därvid direkt i en krisperiod för jordbruket, föranledd av låga spannmålspriser, importöverskott m m. Kanske försökte han - bland många andra - att som

motdrag öka animalieproduktionen, vilken gav bättre utbyte.

Per Persson var enligt uppgift en stilla och försynt man, som arbetade för sitt hem, sitt jordbruk och för sina djur. Han var alltså inte alls utrustad med föräldrarnas utåtriktade sinnelag.

Per Persson, som uppenbart inte saknade initiativkraft, torde redan några år efter tillträdet 1885 ha påbörjat uppförandet av ett nytt rymligt boningshus, som därmed skulle ersätta det gamla, låga manhuset från 1820-talet i södra längan. Bortflyttningen av 7:2:s byggnader gav ju också större möjligheter till självständiga initiativ. Möjligen förbättrade han också uthusbyggnaderna efter hand, särskilt om satsningen (enligt ovan) på kreatursskötsel ökade.

Det nya, stora boningshuset, som fortfarande utgör Killegårdens mangårdsbyggnad - låt vara omändrat och moderniserat från källare till tak - stod alltså färdigt omkring 1890. Men inflyttningen förhindrades dramatiskt av den gamla, men fortfarande stridbara Ingar Nilsson, som på grund av en spådom blankt vägrade att flytta ifrån det gamla huset. Per Persson fick därför under många år ensam bo och övernatta i sitt nybygge. Först inför vintern 1897-98 kunde han förmå modern att flytta över i det nya, varma huset. Spådomen gick dock tyvärr i uppfyllelse. Inom ett år efter inflyttningen - eller i maj 1898 - var Ingar Nilsson död.

Efter moderns död gifte sig Per Persson med Hanna Nilsson, född 1866 och lantbrukaredotter från Ravlunda. Deras tre barn - Ingar (född 1899), Hanna (född 1901) och Thure (född 1904) - fick växa upp på Killegården under den av allt att döma lugna och lyckosamma perioden fram till 1915, då Per Persson avled i lungin-

flammation och första världskriget stod inför sitt slutliga utbrott.

Hanna Persson fick efter makens död - enligt tidigare mönster - axla ansvaret för Killegården. Situationen komplicerades av rådande kristid. Uppenbarligen hade hon dock god hjälp av sin svåger Nils Persson ("Farbror" kallad), som hela sin livstid var Killegården trogen (fram till sin död 1937).

Fr o m senhösten 1915 övertalades också den unge lantbrukaresonen Nils Olsson från Vä att ta anställning på Killegården. Min mor har i sina minnesanteckningar berättat om sitt första möte med den unge man, som sedan skulle bli min far.

Nils Olsson och Ingar Persson gifte sig i mars 1921 samtidigt som de övertog Killegården, delvis på arrendebasis. Hanna Persson flyttade till närbeläget "undantagshus" inom gårdens ägor.

Nils Olsson Åsheim (namnändring 1946) startade från nolläge men utvecklade sig till en dynamisk, utåtriktad och skicklig jordbrukare. Först 1926 fanns tillräckligt kapital för det slutliga inköpet av Åsum 7:3. Samtidigt inköptes också de angränsande ägostyckningslotterna Åsum 7:7 och 7:9 med den inom 7:7 belägna delen av gårdsbyggnaderna; se utdrag av gamla ekon. kartan (sid 20).

Kapitaltillskottet kom sannolikt från den lyckade koncentrationen och satsningen på svinuppfödning och svinavel. Framgångarna ledde även till att ett nytt, stort svinhus (med en för tiden modern konstruktion) nyupp-

Handwritten signature

Utdrag ur gamla ekonomiska kartan,
tryckt 1932.

fördes mellan ladugårdslängan och landsvägen.

Ägoinnehavet vidgades väsentligt 1929 genom inköpet av angränsande Åsumtorp 7:3 (s k Gamlegården ingående i Åsumtorpsgården). Dessa investeringar i byggnader och mark blev tydligen av sådan storleksordning att de måste "avbalanseras" genom försäljning samma år (1929) av 7:7 och 7:9 till Valfrid Lindström. Denna försäljning, som åtminstone vad 7:7 beträffar omfattade för Killegårdens utveckling "strategisk" mark, har väl efter hand befunnits vara mindre lyckad. Nackdelarna reducerades något genom förbehållet av ett område om 1790 m², som avstyckades såsom Åsum 7:14, se kartkopia (sid 22).

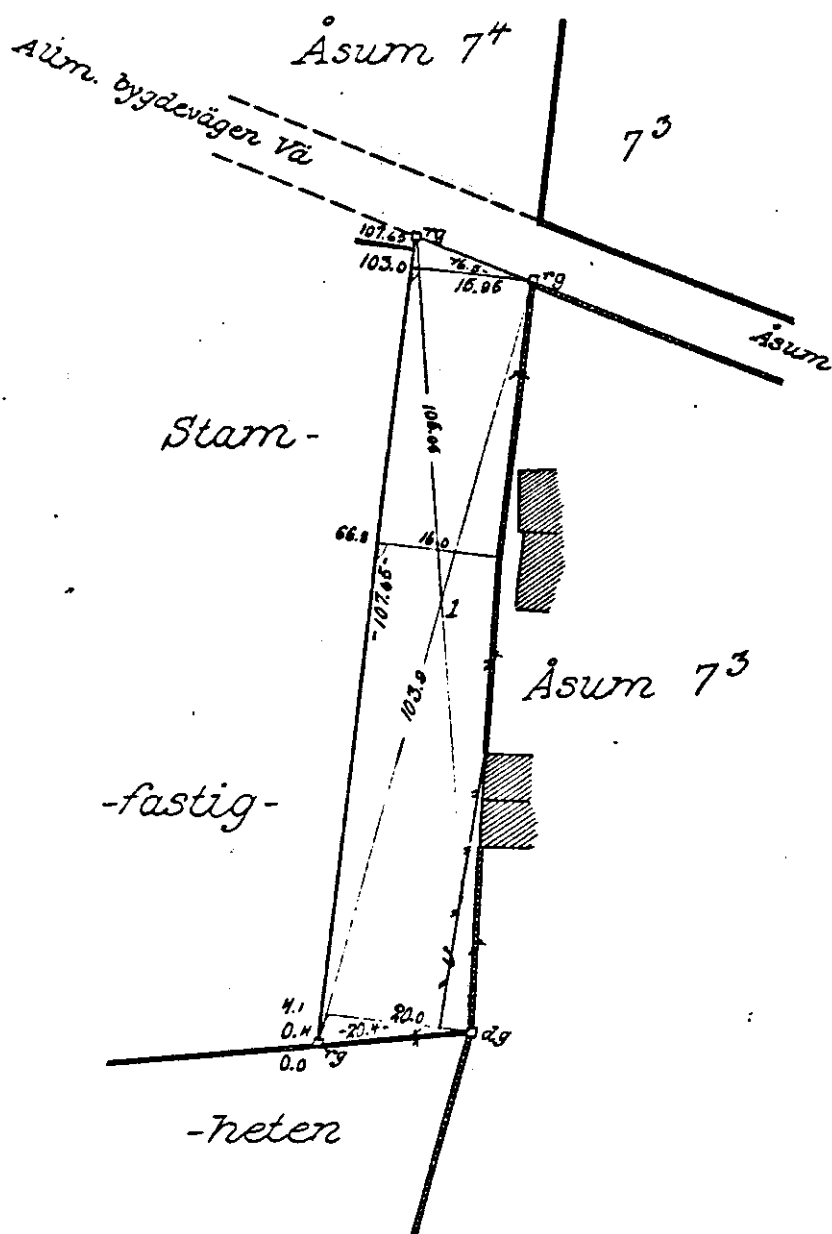
Nils Olsson Åsheim utvidgade strax därefter sitt jordbruksföretag ytterligare genom arrende av den stora egendomen Sofiedal. Detta arrende upphörde 1936. Fullgod ersättning erhöles genom arrendet av Hammarsjögård från mars 1937 och av Björkhem från mars 1938.

Boningshuset på Killegården moderniserades 1936-37 genom installation av värmeledning och badrum. Därefter följde en genomgripande ombyggnad av de gamla ekonomibyggnaderna. Stallarna, vars bjälklag och tak höjdes med domkrafter, fick ny inredning och yttertak av tegel. Den västra längan ersattes med en ny logbyggnad (sannolikt färdig 1938) med hö- och sädeshiss. Vid invasionen av Danmark och Norge i april 1940 utgjorde den i varje fall uppställningsplats för ett hästanspänt Wendesbatteri.

Förbättringarna på Killegården fortsatte 1942 med en genomgripande ombyggnad av boningshusets inre efter ritningar av ark. Einar Johansson och med stöd av ett entreprenadkontrakt (26 okt 1942).

Kriget medförde indirekt en aktualisering av gamla

Avstyckningen av Åsum 7:14 (om 1790 m²),
fastställd 28 nov 1929.

planer på Åsums utflyttning till ny förläggning i N Åsum. Kronan inköpte snabbt (under expropriationshot) nödvändig mark för det nya regementsområdet. Detta berörde även Åsum 7:3, som fick försälja all sin skogs- mark. Regimentet kunde redan 1943 lämna Kristianstad och flytta ut till sin nya förläggning. Att N Åsum upphörde som självständig kommun och införlivades med Kristianstad fr o m 1 jan 1941 låg i linje med denna utveckling. (Detta medförde bland mycket annat att de gamla jordregisterbeteckningarna Åsum 7:3 etc ersattes med stadsregistrets stadsägonnummer).

Efter andra världskrigets slut 1945 har den tekniska utvecklingen och mekaniseringen inom bl a jordbruket varit betydande samtidigt som antalet anställda fått reduceras. Det är helt klart att Nils Olsson Åsheim under sin långa ägaretid från 1921/26 fram till sin död 1968 utvecklade sig till en framgångsrik och framstående ledare inte bara för sitt jordbruksföretag utan även inom jordbrukets föreningsrörelse och tidningspress. Bakslag förekom naturligtvis. Det stora svinhuset brann ner till grunden en vinternatt 1946 och den nya logglången jämnades med marken vid en våldsamt storm 22 febr 1953. Men båda återuppbyggdes naturligtvis.

Göran Åsheim övertog 1968 Killegården efter sin far och har därefter fört utvecklingen vidare på ett mycket framgångsrikt sätt.

- - -

Kronologisk sammanfattning

- 1200 Åsums kyrka står färdig
- 1536 Reformationen bryter katolska kyrkans makt

- 1614 Fästningsstaden Kristianstad börjar byggas
- 1645 Åsums prästgård m m bränns av svenskarna under s k Hornska kriget
- 1658 Skåne blir svenskt
- 1677 Åsum ingår i svenskarnas belägringsring omkring det inneslutna Kristianstad
- 1679 Åsum nr 7 utgör tillsammans med Åsum nr 5 rusthåll nr 11 under Södra skånska kavalleriregementet (Skånska dragonregementet från 1822)
- 1709 Kristianstad och Helgeådalgången ockuperas av (danskarna tillfälligt)
- 1719 Åsum nr 7 innehas bevisligen av Lasse Mickelsson (jf sid 11)
- 1749 Linné besöker Åsum
- 1757 Storskiftesstadga
- 1785 Storskifte på (överbliven) gatumark i Åsum, (karta sid 6)
- 1803 Enskiftesstadga
- 1820-22 Enskifte på Åsum nr 7 efter ansökan från Jöns Mårtensson
- 1827 Lagaskiftesstadga (ersatte storskiftes- och enskiftesstadgorna)
- 1832 Åsum 7:1 klyvs i Åsum 7:2 och 7:3. Per Jönsson blir ägare till Åsum 7:3 (Killegården)
- 1834 Laga skifte slutförs på de ej enskiftade delarna av gamla Åsums by
- 1859 Slutlig delning av såväl upplandningarna i Hammarsjön som av Flötöängen och torvmossen
- 1875-80 Åsum 7:2:s byggnader flyttades (nyuppfördes) på nuvarande plats (Lilla Killegården)
- 1880 Åsum 7:2 går i försäljning (och från slakten)
- 1882 Rusthållsskyldigheten upphör i praktiken?
- 1890 Per Persson har nyuppfört nuvarande boningshuset inom Åsum 7:3
- 1905 Åsum 7:2 delas genom ägostyckning i 7:4 - 7:11
- 1918 Åsum 7:10 delas i 7:12 - 7:13

- 1921 Nils och Ingar Olsson tillträder Killegården
- 1926 Killegården inlöses helt
Åsum 7:7 och 7:9 inköps
- 1929 Åsumtorp 7:3 inköps
Åsum 7:7 och 7:9 - med undantag av 7:14 - säljs
- 1930 Sofiedal arrenderas (t o m 1936)
- 1936 Boningshuset moderniseras
- 1937 Hammarsjögård arrenderas
- 1938 Björkhem arrenderas. Killegårdens stallbyggnader
byggs om. Ny loglänga uppförs.
- 1939 Kronan köper Killegårdens skogsmark (för A3)
- 1940 Åsums boställe arrenderas
- 1941 N Åsum införlivas med Kristianstad
- 1942 Genomgripande ombyggnad av boningshuset
- 1943 A3 flyttar till Åsum
- 1946 Svinhuset nedbrunnet
- 1953 Loglängan omkullvräkt av stormen
- 1968 Göran Åsheim tillträder som ägare

Mölndal i mars 1983

Göran Åsheim